Csőke József mesélő filmkockái

Megajándékozta a világot Puskás londoni góljával

A szegedi Belvárosi mozi egykori kamaraterme két éve viseli Csőke József nevét. A nyolcvanéves névadó egy ma már nem létező műfaj, a híradófilm mestere volt. Szombaton ismét összegyűltek a Balázs Béla-díjas filmrendező tisztelői és barátai a Belvárosiban, ahol a Takács Tibor szerkesztette Csőke: Mesélő filmkockák című könyvet mutatták be.

Csőke József arra a legbüszkébb, hogy a szegedi Belvárosi moziban termet neveztek el róla *Fotó: Frank Yvette*

Csőke József maga az élő sporttörténelem. A kamera mögül látta a csodálatos londoni 6:3-at, hat olimpián készített mozgóképeket, 29 sportágról forgatott filmhíradót. 85 országban fordult meg, több mint 7000 filmriport fűződik a nevéhez. 115 különböző díjjal tüntették ki. Abban a szegedi Belvárosi moziban tette le a mozigépész vizsgát, ahol két éve termet neveztek el róla, és ahol szombaton bemutatták a Csőke: Mesélő filmkockák című könyvet.

– Az egyik legszebb emlékem, hogy közel két éve rólam nevezték el ezt a termet. Ennél nagyobb elismerés soha nem ért. Hiába az életműdíj a filmszövetségtől, az elismerés a sportújságíróktól, ez jobban esik, mert innen indultam, itt lettem mozigépész – beszélt meghatottan.

Mintha az emlékei is filmkockaként peregtek volna előtte egy vásznon: tökéletes memóriával idézte fel a több mint ötven éve történteket. Először az '53-as angol–magyarról faggattuk. – Hárman voltunk kint operatőrök, mázlimra én álltam az angol kapunál. A kamerám nyolc és fél kilogrammot nyomott, de szinte pehelykönnyűnek éreztem, amikor Puskás belőtte azt a csodálatos, harmadik gólt.

Az ötvenes évek elején a háztartásokban még nem voltak televíziókészülékek, a híradókat és a sportfilmeket a mozikban vetítették. A 6:3 után valóságos eufória lett úrrá az országon. Hihetetlen sikere volt annak a „Az évszázad mérkőzése" című kisfilmnek is, amelynek az ötlete Csőke József fejéből pattant ki. Máig feledhetetlenek azok a képsorok, ahogy a *Bozsik* és a *Grosics* család a rádión keresztül hallgatja a közvetítést.

Filmrendezőként többnyire csendes szemlélője volt a sporteseményeknek, de egy alkalommal maga vette a kezébe az irányítást: – Volt egy *Szalai Margitka* nevezetű kajakos. Négyéves korában elvesztette a lábát. Egyszer beültették egy négyes hajóba, mert az egyik lány megbetegedett. Mindjárt az első versenyt megnyerték. Aztán még ötöt. Egyesben viszont csak kilencedik lett. Közben elkezdtem filmet forgatni róla, ezért megkértem az akkori szövetségi kapitányt, hogy vigye ki egy nemzetközi versenyre, Jajcéba. Kivitte. A film, és Margitka szerencséjére – megnyerte.

HORVÁTH LEVENTE

OLIMPIÁK A KAMERA MÖGÜL

***Csőke József* összesen hat olimpián dolgozott: látta, ahogy '52-ben, Helsinkiben Papp László aranyérmet szerez, ő filmezte a legnagyobb magyar bunyós híres kacsintását is. Szemtanúja volt '60-ban, Rómában, ahogy *Gerevich Aladár* ötven évesen lesz ismét olimpiai bajnok. '64-ben, Tokióban megkönnyezte *Polyák Imre* győzelmét, aki három ötkarikás ezüstérem után jutott fel a csúcsra. '68-ban, Mexikóban együtt örült *Balczóékkal* az öttusacsapat sikerének, négy évvel később az elsők között szorított kezet *Hegedűs Csabával*, akinek a századik magyar olimpiai aranyérmet akasztották a nyakába. És végül az utolsó, hatodik olimpiáján, '76-ban, Montrealban a lólengés bajnokát, *Magyar Zoltánt* ünnepelték, akit világversenyen soha senki nem tudott legyőzni.**

Húsz muzsikus munka nélkül – Összevonják a két zenekart

Csökkentik a létszámot

A közgyűlés döntése nyomán június 1-jén a szimfonikusokba olvasztják a Szegedi Nemzeti Színház zenekarát. Az összevonás után augusztus 1-jei hatállyal 11 muzsikust bocsátanak el a létrehozott nagyzenekarból. Az átalakulás miatt a vállalkozókkal együtt összesen húsz zenekari művész veszíti el a munkáját. Gyüdi Sándor szerint próbajáték után szakmai szempontok szerint döntik el, kik azok, akiktől megválnak.

Az év elején már beszámoltunk arról, hogy az önkormányzat a Szegedi Nemzeti Színház zenekarának megszüntetését tervezi, és a közalkalmazottként foglalkoztatott muzsikusok valószínűleg a szimfonikus együttesben játszhatnak tovább. A legutóbbi közgyűlésen megszületett a döntés: június 1-jén 37 muzsikus átkerül a teátrumból a szimfonikusokhoz. Ám azt is tartalmazza a határozat, hogy augusztus 1-jei hatállyal 11 muzsikust elbocsátanak az összevont nagyzenekarból. Mivel a színházban a vállalkozói szerződéssel dolgozó 9 zenekari művészt sem foglalkoztatják tovább, összesen 20 muzsikussal kevesebbnek lesz munkája. Nagy a bizonytalanság a zenészek között: egyelőre nem tudni, hogy a próbajáték során ki lesz az a 11, akit elküldenek.

– Fontos hangsúlyozni: a Szegedi Szimfonikus Zenekar számára ez az átalakulás azt jelenti, hogy 26 muzsikussal több tagja lesz az együttesnek. A város a keretszámot úgy határozta meg, hogy maximálisan figyelembe vette a szakmai igényeimet. A színház műsorrendjéből kiindulva kiszámítottam, hogy a saját koncertezési aktivitásunk csökkentése nélkül hány muzsikusra van szükségünk a feladataink ellátásához. Ezek alapján készült el az a kalkuláció, hogy a jövőben 98 zeneművész álláshelyre van szükségünk. Ezt biztosítja az önkormányzat – mondja *Gyüdi Sándor*, a szimfonikusok igazgató-karnagya, aki szabad kezet kapott az augusztusi létszámcsökkentés végrehajtására, azaz nem kell feltétlenül a határozott idejű szerződéssel rendelkezőktől vagy a szakmai nyugdíjasként dolgozóktól megválnia.

– Kizárólag szakmai szempontok szerint a lehető legjobb csapatot állíthatom fel. Erre is van szükség, hiszen összességében jóval kevesebb muzsikus látja el majd el a jövőben ugyanazokat a feladatokat, amelyeket eddig a két zenekar teljesített. Ezért nemcsak a munkaszervezés terén, hanem szakmai szempontból is hatékonyabban kell dolgoznunk. A június 1-je után létrejövő egyesített zenekarból a koncertmester és a szimfonikusok első szólamvezetői kivételével ezért bárki belekerülhet abba a 11 fős csoportba, amely a csökkentésnek áldozatul esik. Erről csak próbajátékkal lehet korrektül dönteni. Bár a felelősség egyedül az enyém, nem egyedül döntök arról, hogy ki maradhat, hanem igyekszem olyan belső és meghívott, külső szaktekintélyeket is bevonni, akik majd közreműködnek a muzsikusok minősítésének kialakításában. Semmiképp sem szeretnék megalapozatlan vagy személyes szimpátián alapuló döntést hozni – hangsúlyozza az igazgató-karnagy. A próbajáték mellett számít majd a repertoárismeret és szólamban szerzett gyakorlat is.

H. ZS.

ZENEKARI KÖRKÉP

A jövőben 98 muzsikust foglalkoztató Szegedi Szimfonikus Zenekarnál vannak nagyobb együttesek is Magyarországon. A Nemzeti Filharmonikusoknak vagy a Magyar Rádió Zenekarának is több tagja van, mint ahogyan az Operaház zenekara is nagyobb létszámú együttes. A színházban is játszó, vegyes profilú vidéki zenekarok közül a pécsi Pannon Filharmonikusok kicsit nagyobbak, a debreceni szimfonikusok kicsit kisebbek. Győrben és Miskolcon pedig továbbra is megmarad az önálló színházi zenekar is. Gyüdi Sándor azért tartja fontosnak, hogy Szegeden közel száz fővel működjön az együttes, hogy így akár egy kisebb és egy nagyobb létszámú zenekar is tudjon egymással párhuzamosan játszani. Erre a zenés színház probléma mentes működése és a túlterhelés elkerülése miatt is feltétlenül szükség van.